СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 65.01.001.8

АНІСІМОВА О. М., ГОРЯЧОВА Н. В.
ДонНУ ім. Василя Стуса, Вінниця

ФУНКЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ НА ВАГОНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Існує велика кількість методик економічного аналізу інноваційної діяльності. Але дані розробки потребують доповнень, нових розробок та адаптації старих методів. Економічний аналіз інноваційної діяльності підприємства встановлює формування в рамках аналітичної системи управління. Так, раціональне розподілення функцій аналізу між структурними підрозділами дозволяє згрупувати та систематизувати цінну інформацію для прийняття правильного управлінського рішення. В зв'язку із цим необхідна розробка рекомендацій з формування інноваційної бази для проведення економічного аналізу інноваційної діяльності та використання прогнозної інформації, а також забезпечення системності в формуванні інформаційної бази підприємства для прийняття кардинальних рішень в розвитку інноваційної діяльності.

Ключові слова: функції економічного аналізу, задачі економічного аналізу, інноваційний розвиток підприємства, інноваційна діяльність підприємства, макроекономічний та мікроекономічний рівень.

ANISIMOVA O., GORYACHEVA N.
DonNU, Vinnytsia

FUNCTIONS OF ECONOMICAL ANALYSIS IN THE INNOVATIVE DEVELOPMENT AT CARRIAGE-BUILDING ENTERPRISES OF UKRAINE

There are many methods of economic analysis of innovation. But these developments require additions and the development of new and adaptation of old methods. Economic analysis of innovative activity of the enterprise establishes the formation within the analytical control system. So the rational allocation of functions between the analysis of structural units allows to group and organize valuable information to make the right management decisions. Such a system requires qualified professionals in this field. In this connection it is necessary to develop recommendations on forming innovative framework for economic analysis of innovation and the use of predictive information, and to ensure consistency in the formation of enterprise information base for decision-making in the development of radical innovation.

Keywords: functions of the economic analysis, the task of economic analysis, the development of innovative enterprises, innovation enterprises, macroeconomic and microeconomic level.

Постановка проблеми. Існує велика кількість методичних розробок економічного аналізу інноваційної діяльності. Але значна кількість із них розроблена зарубіжними вченими, тому їх методики та розробки не враховують специфіку вітчизняних підприємств, котрі потребують адаптації до навколишнього середовища, політичної нестабільності в країні, коливань на ринку.

Досконало проведений економічний аналіз на підприємствах сприяє подальшому розвитку підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень про структуру підприємства та його фінансові наслідки.

Результати економічного аналізу дають можливість здійснювати контроль та поліпшити якість роботи на підприємстві. Завдяки проведеним економічним результатам на підприємстві можна мобілізувати резерви та збільшити прибутки підприємства.

Враховуючи кризу в Україні підприємствам потрібно розширити міжнародне співробітництво, особливо в сфері інновацій, які потребують нових підходів до економічного аналізу.

В рамках міжнародного співробітництва інноваційна діяльність посідає важливе значення для подальшого розвитку підприємства його виживання в кризовий період та економіки не тільки підприємства, але й держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням економічного аналізу займались такі вітчизняні вчені, як Бартольц С.Б., Доля В.Т., Ковалева В.В., Мельник М.В., Савицька Г.В., Сопко В.В., Сухоруков А.І., Чумаченко М.Г., Шеремета А.Д. та інші. Значний вклад в розвиток економічного аналізу внесли закордонні вчені: Барнес С., Бірман Г., Кендулл Д., Фрідман М., Шарпом У., Шмідт С. та інші. Не зважаючи на те, що багато наукових праць присвячено цій темі але вона все ще залишається не повністю дослідженою. Тому важливо визначити функції та завдання економічного аналізу в умовах розвитку інновацій на підприємстві.

Метою статті є функціональний аналіз та класифікація, яка запропонована авторами, а також сформовано та обґрунтовано завдання економічного аналізу, яке повинно відповідати умовам інноваційного розвитку економіки, як підприємства, так держави взагалі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функції та завдання економічного аналізу на підприємстві залежить від економічного розвитку країни, а також умов, в яких функціонує дане

підприємство.

Функції та завдання можуть бути на різних рівнях, як на макроекономічному так и на мікроекономічному рівні:

– макроекономічний рівень (тісно пов'язаний із статистикою);

– мікроекономічний рівень (реалізація економічного аналізу підприємства).

При формуванні функцій та завдання в умовах інноваційного розвитку потрібно враховувати взаємозв'язок діяльності підприємства з державою, навколишнім середовищем та конкуренцією на ринку.

В табл. 1 наведені функції економічного аналізу в умовах розвитку інновацій на підприємстві.

Таблиця 1

Функції та характеристики економічного аналізу в умовах розвитку інновацій на підприємстві

Функції	Характеристика
Управління	Економічний аналіз відбувається на кожному етапі управління з прийняття ефективних рішень управління підприємством. Функції забезпечення управління різними видами аналітичної інформації для покращення управління підприємством.
Інформаційно-аналітична	Функція забезпечує надання інформації в роботі економічного аналізу. За допомогою цієї функції можна обгрунтувати розвиток роботи підприємства, а також це отримання нових знань за поставленою задачею.
Діагностична	Дана функція вказує на вплив факторів та на зміни в розвитку підприємства. Завдяки цій функції визначаються зміни деяких економічних процесів.
Захисна	Функції направлені на передбачення результату економічного аналізу, котрий відображає фінансово-економічні правопорушення та вчасне реагування захисту фінансових прав власника. Економічний аналіз показує фінансові результати, котрі можуть вказати на економічні правопорушення на підприємстві.
Науково-економічна	Дана функція спрямована на розвиток методичних заходів економічного аналізу, аналізу нових науково-технічних, та науково-економічних знань дальшого розвитку та оптимізацію підприємства.
Прогнозуюча	Функція полягає у виборі кращого економічного плану, кращого вибору стратегії, обгрунтуванню та розробки програми відповідних заходів для кращого розвитку підприємства

Дана взаємодія впливає на розвиток підприємства, на його конкурентоспроможність на ринку, на його економічний розвиток та інвестиційну привабливість.

Завдання економічного аналізу полягає у визначенні інноваційного розвитку та його місце, котре займає в управлінні підприємства. Економічний аналіз тісно пов'язаний з інформаційними підсистемами підприємства. Основним джерелом є система фінансової звітності, яка аналізує дані та передає в обробленому вигляді для подальшого планування.

Метою формування економічного аналізу в інноваційному розвитку підприємства є формування інноваційного портфеля та результатів впровадження інноваційної діяльності на підприємстві, а також визначення впливу факторів на подальший інноваційний розвиток підприємства.

Функції та задачі економічного аналізу дозволяють розробити та запропонувати схему тематичного аналізу інноваційної діяльності на підприємстві рис. 1 (розроблено авторами).

Основні задачі економічного аналізу полягають в:

– аналізі потреб інноваційної діяльності з урахуванням потреб та конкурентоспроможності;

– аналізі інноваційних розробок;

– аналізі інфраструктури інноваційної діяльності підприємства;

– аналізі технологічного переоснащення діяльності підприємства;

– аналізі ефективності інноваційної діяльності.

Перша група проблем, коли аналіз інноваційної діяльності підприємства та менеджменту при взаємодії утворюють дві концепції управління інноваційної діяльності та ділової мобільності підприємства. Така взаємодія дає можливість активізувати ділову активність та понизити ризик неправильно прийнятих управлінських рішень. Такий аналіз на підприємстві є виключно внутрішнім та дає можливість для використання інформації, яка впливає на прийняття управлінських рішень.

Із табл. 2 видно, що завдання економічного аналізу визначає його місце в управлінні господарською діяльністю підприємством, а також завдання економічного аналізу тісно пов'язано з іншими підсистемами управління підприємства. Завдяки правильно проведеному економічному аналізу далі приймаються інвестиційно-інноваційні управлінські рішення підприємством.

Друга група проблем – це зв'язок аналізу інноваційної діяльності з інформаційною базою. Проведення даного аналізу можливо тільки при створенні системи постійного потоку інформації. Розподілення функцій аналізу між структурними підрозділами, які дають можливість згрупувати та систематизувати потрібну інформацію для прийняття правильного рішення. Аналіз економічної діяльності базується на даній інформації, яка характеризує господарську діяльність підприємства. Але головна задача

лежить на фінансовому, стратегічному, управлінському секторі підприємства. Саме ці сектори відображають роботу підприємства. Інвестиційна та інноваційна діяльність найбільш ефективна при формуванні центрів, які відповідають за поставлені задачі.

Рис. 1. Схема теоретичного економічного аналізу на підприємстві, що займається інноваційною діяльністю

Таблиця 2

Завдання економічного аналізу на підприємстві під час розвитку інноваційної діяльності

	Завдання
Науково-економічна діяльність	Проведення економічного аналізу, аналіз позитивних та негативних стратегічних планів на підприємстві.
Аналіз виконаних планів	Економічний аналіз запланованих виконаних планів, та стратегічних планів.
Економічна ефективність на підприємстві від впровадження інновацій	Аналіз використаних оборотних та необоротних коштів на підприємстві від впровадження інновацій, та аналізу економічної ефективності від впровадження інновацій на підприємстві.
Аналіз використання резервів підприємства	Проведення аналізу невикористаних коштів, планування збільшення випуску продукції завдяки внутрішнім резервам, розробка плану для збільшення випуску продукції, аналіз конкурентоспроможності та рівня інфляції в державі.

Координаційний центр на підприємстві, який займається інноваційною та інвестиційною діяльністю є ефективним при направлені фінансової та інноваційної діяльності. В схемі вказано, що кожний відділ відповідає за конкретний напрямок розвитку підприємства.

В роботі центру задіяні працівники інженерно-технічних відділів та фінансово-економічного відділу, що дозволяє глибокому вивченню аналізу положення, як на підприємстві, так і в країні. Правильно розроблена координація напрямку діяльності даних відділів дозволяє ефективно модернізувати ресурси підприємства для подальшого інноваційного розвитку.

В Україні в 2015 р. науковими розробками займались 978 організацій. 44,3% організації відносяться до державних, 40,3% – промислові підприємства, 15,4% – вищі учбові заклади [1].

Аналізуючи сектори, які займаються інноваційною діяльністю з 2010–2015 рр. можна зробити висновок, що за останні роки, коли в країні розпочалась криза, українські підприємства зменшили обсяги інноваційної діяльності. Це залежить від того, що продукція українських промислових підприємств в основному була направлена на російський ринок, який в даний час залишається закритим, а якість виробленої продукції на промислових підприємствах України в даний час є низькою для конкуренції на

світовому ринку. Проблема промислових підприємств України в тому, що вони не приділяють належної уваги інноваційному розвитку на підприємстві. Нажаль багато підприємств втратили зв'язок співпраці з вищими навчальними закладами. В даний час вищими учбовими закладами розроблено багато інноваційних розробок, котрі могли б принести значний вклад у розвиток не тільки підприємства, але й держави в цілому.

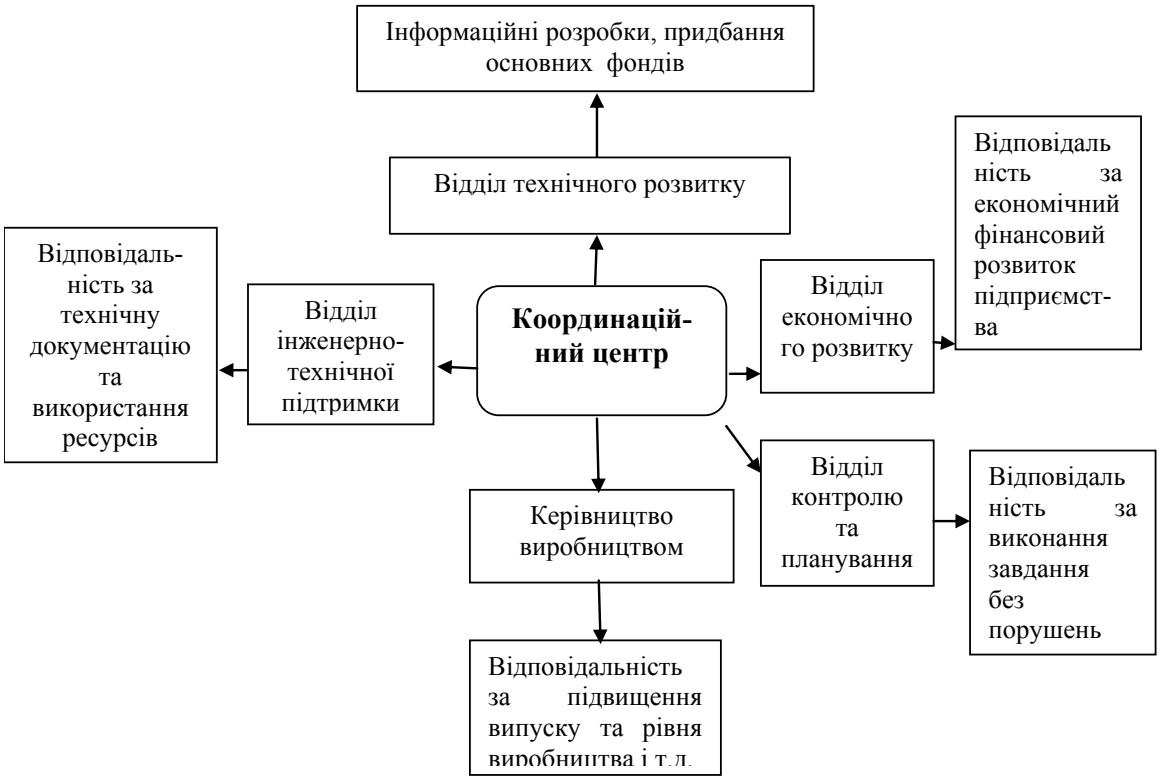

Рис. 2. Схема корегування процесом проведення теоретичного аналізу на підприємствах (розроблено автором)

Таблиця 3

Організації, які займались науковими розробками, за секторами [1]

Сектори	2010 р.	2014 р.	2015 р.
Державні	514	419	433
Підприємницькі	610	422	394
Вищі учбові заклади	178	158	151
Усього	1303	999	978

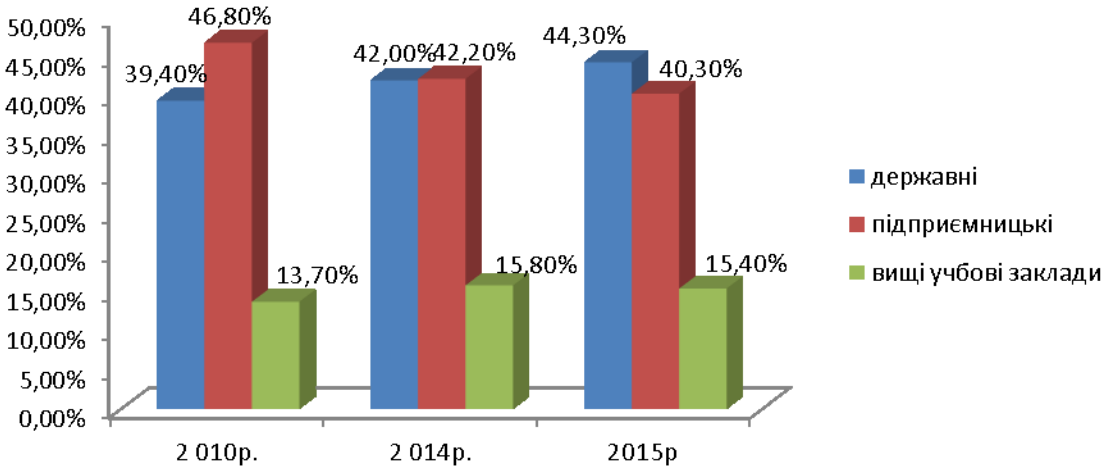

Рис. 3. Організації, що займались науковими розробками, за секторами, відсотки [1]

Розглядаючи більш детально галузь вагонобудування можна відзначити, що криза в Україні вплинула на дану галузь. У зв'язку з тим, що підприємства були орієнтовані на російський ринок який вони втратили в даний час, прибутки вагонобудівних підприємств значно зменшились. В Україні було три

великих підприємства, які займались вагонобудуванням: ПАТ «КВБЗ», ПАТ «Азовмаш» та ПАТ «Стаханівський вагонобудівний завод». ПАТ «Стаханівський вагонобудівний завод» знаходиться на непідконтрольній території України, ВАТ «Азовмаш» дані за останні роки не подає.

Розглядаючи стан вагонобудування взагалі по Україні можна провести такий аналіз. За 2015 р. галузь вагонобудування виготовила 1054 вагони. Порівняно з 2014 р. цей показник став в шість раз менший. Проблема вантажних вагонів на внутрішньому ринку постійно падає, це можна прослідкувати на прикладі перевезень вантажу залізничною колією.

Відсутність російського ринку та внутрішнього українського замовника ставить вагонобудівні підприємства в прикре становище. Але не зважаючи на складне становище підприємства змінюють свою стратегію та знаходять інші ринки збуту та інших виробників альтернативі російському ринку та російським виробникам.

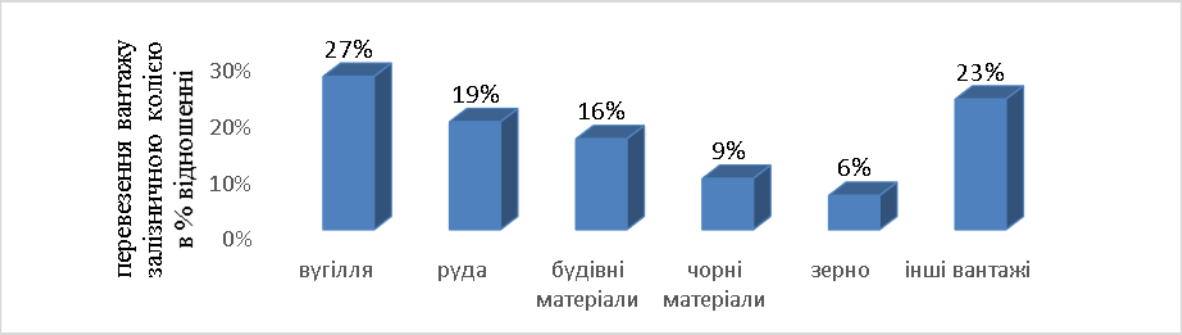

Рис. 4. Перевезення вантажів залізничною колією, у % відношенні [1]

Так, ПАТ «КВБЗ» з січня по квітень випустив 301 шт. вантажних вагонів, але за даний період підприємство не випустило жодного пасажирського вагона. В другій половні 2016 р. ПАТ«КВБЗ» поставив в Туркменістан 750 вантажних вагонів [2]. ПАТ «КВБЗ» займався модернізацією 25 вагонів Київського метрополітену і також виготовив 5 нових вагонів, та виготовив 3 нових вагони одного дизель-поїзду. У грудні 2016 р. ПАТ «КВБЗ» відправив Укрзалізниці 50 полувагонів [3]. ПАТ «КВБЗ» тісно співпрацює з Укрзалізницею та країнами Азії Туркменістаном, Казахстаном, Монголією.

Керівництво ПАТ «КВБЗ» намагається не зважаючи на складний стан в галузі формувати портфель заказів на вагонобудування та розвивати інновації на підприємстві. Так як стає зрозумілим, що стара стратегія підприємства в даний час не буде ефективною і тому ПАТ «КВБЗ» переорієнтували стратегію підприємства, що дає свої результати. ПАТ «КВБЗ» отримав замовлення на будівництво 350 вантажних вагонів для Укрзалізниці, та 21 пасажирський вагон. Також в 2016 р. завод експортував свою продукцію в 11 країн світу. Випуск вантажних вагонів за 2016 р. збільшився від 500 до 1500 шт. за рік [2].

За останній період ВАТ «Азовмаш» скорочує об'єми виробництва та проводить масове скорочення працівників. Підприємство опинилось в такому становищі завдяки тому, що керівництво підприємства порушило усі закони та принципи керування підприємством, які відомі кожному керівнику.

Висновок. Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що правильно побудований економічний аналіз дозволяє направити хід діяльності підприємства, що буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності та підвищить економічну ефективність господарської діяльності підприємства. Вагонобудівним підприємствам потрібно переглянути стратегію підприємства, функції та задачі економічного аналізу для подальшої роботи підприємств та конкурентоспроможності на світовому ринку та більше уваги приділити інноваційній роботі на підприємстві. Якраз у кризовій ситуації правильний підхід керівників зможе вивести підприємство на новий рівень завдяки новим розробкам, та зайняти гідне місце серед конкурентів.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/

2. Крюківський вагонозавод поставив 750 вантажних вагонів до Туркменістану [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://poltava365.com/3375-kryukivskij-vagonzavod-po.html.

3. Укрзализныця получает вагоны КВСЗ согласно графику поставки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kvsz.com/

Надійшла 07.05.2017; рецензент: д. е. н. Макаренко М. В.